

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Державний заклад
«Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»

Навчально-науковий інститут педагогіки і психології

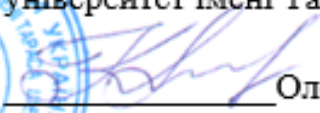
Кафедра спеціальної та інклюзивної освіти

ЗАТВЕРДЖЕНО:

Голова приймальної комісії

ДЗ «Луганський національний
університет імені Тараса Шевченка»

Олена КАРАМАН

ПРОГРАМА

**фахового вступного випробування для вступу на навчання за
другим (магістерським) рівнем вищої освіти
спеціальності 016 «Спеціальна освіта»
освітня програма 016.01 „Логопедія. Спеціальна психологія”
на основі здобутих рівнів вищої освіти бакалавра та магістра**

ЗМІСТ

I. Загальні положення	3
II. Організаційно-методичні рекомендації	3
III. Перелік питань з окремих дисциплін підготовки для вступних випробувань.....	4
IV. Приклад тестового завдання	5
V. Перелік рекомендованої літератури.....	6

I. Загальні положення

Вступне фахове випробування (тестування) проводиться при вступі на освітній ступінь «Магістр» після завершення навчання на освітньому ступені «Бакалавр», освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст» з метою встановлення фактичного рівня компетентностей майбутніх фахівців та його відповідності вимогам освітніх програм.

Програма фахового випробування (тестування) ставить за мету забезпечити єдність вимог щодо змісту та критеріїв оцінювання знань і практичних умінь здобувачів вищої освіти, узагальнити та систематизувати їхні знання з вивчених навчальних курсів, удосконалити практичні уміння та навички корекційно-виховної роботи з дітьми, які мають порушення мовленнєвого розвитку.

Основними завданнями програми є окреслення найважливіших проблем з теорії та спеціальних методик корекційного навчання і виховання дітей, які мають порушення мовленнєвого розвитку; розширення та уточнення основних понять, систематизація знань, які були висвітлені в курсах психолого-педагогічного циклу («Психологія», «Педагогіка», «Історія педагогіки», «Спеціальна педагогіка з історією», «Загальна вікова та педагогічна логопсихологія» тощо); розкриття взаємозв'язку діяльності педагога і вихованців; ознайомлення зі змістом та методами виховного впливу на особистість та колектив учнів, із методикою роботи з батьками школярів, які мають відхилення у мовленнєвому розвитку.

До програми включені основні питання загальної теорії корекційного навчання і виховання дітей з порушеннями мовлення, організації корекційної роботи в дошкільних та шкільних закладах освіти, спеціальних методик навчання та виховання зазначеної категорії дітей, а також визначено критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти.

II. Організаційно-методичні рекомендації.

Комплексне вступне випробування проводиться з метою виявлення вступників, які досягли відповідного професійного рівня та отримали необхідні знання для подальшого вдосконалення професійної діяльності в галузі спеціальної освіти.

Під час випробування абітурієнт повинен знати:

- основи психолого-педагогічних, медичних, медико-біологічних, загальноосвітніх і соціальних дисциплін, шляхи їх впровадження у корекційно-виховний процес спеціальних загальноосвітніх закладів;
- загальні та спеціальні методики корекційно-виховного процесу, соціально-трудової адаптації учнів з мовленнєвими порушеннями;
- психофізіологічні особливості учнів, основи комплексного підходу до організації та проведення виховних заходів, вивчення особистості та її корекції;

- сучасні психолого-педагогічні методи та принципи вивчення індивідуальних, психофізичних властивостей особистості учня, його нервової системи, придатності до тієї чи іншої майбутньої професії;

- особливості організації трудової підготовки учнів, шляхи реалізації принципів трудового виховання, наукові основи сучасного виробництва і технологій, вимоги до сучасного обладнання, застосування різних пристроїв, засобів їх використання, здійснення профорієнтаційної роботи до вибору сучасних професій.

Під час випробування абітурієнт повинен уміти:

- реалізовувати свої знання у навчально-виховному процесі спеціальних загальноосвітніх закладів з врахуванням індивідуальних і психофізичних можливостей дітей з мовленнєвими порушеннями, прищеплювати навички до самостійного виконання поставлених завдань, здійснювати індивідуальний і диференційований підхід у процесі виховання дітей спеціальних загальноосвітніх закладів;

- володіти прийомами активізації уваги учнів, реалізовувати вимоги охоронного режиму, знімати втому та забезпечувати працездатність;

- уміти професійно організовувати, планувати, вести корекційно-виховний процес, формувати відповідні трудові навички та уміння працювати, ознайомлювати дітей з сучасними виробничими професіями, оцінювати трудові завдання учнів, здійснювати профілактику травматизму;

- використовувати різнобічні методи і форми виховання, диференціювати їх, вибирати оптимальні умови їх виконання, сприяти розвитку технічної творчості учнів, організовувати позаурочну роботу, раціонально використовувати різного роду матеріали, наочні посібники, обчислювальну техніку, самостійно виготовляти наочні посібники, індивідуальні картки-завдання з урахуванням індивідуальних можливостей учнів, проводити профорієнтаційну роботу, застосовувати найбільш ефективні науково обґрунтовані методи діагностики, прогнозувати навчальні й виховні можливості учнів з мовленнєвими порушеннями;

- майстерно володіти вміннями та навичками корекційно-виховного процесу, планувати послідовність його впровадження, встановлювати різнобічні взаємозалежності, використовувати сучасний педагогічний досвід у сфері корекції осіб з мовленнєвими порушеннями, орієнтуватись у його впровадженні, здійснювати методичну та науково-дослідну роботу.

Програма визначає перелік тем, список основної і додаткової літератури, критерії оцінювання знань абітурієнтів під час вступу на навчання для здобуття ступеня магістра за спеціальністю 016 Спеціальна освіта; освітня програма: 016.01 Логопедія. Спеціальна психологія.

Вступне випробування передбачає перевірку знань, умінь та навичок професійно-орієнтованих дисциплін.

На виконання тесту відведено 60 хвилин.

Оцінка за вступне випробування виставляється за 200-бальною шкалою оцінювання. Мінімальна кількість набраних балів складає 100.

III. Перелік питань та список літератури з окремих дисциплін підготовки для вступних випробувань.

1. Логопедія, як галузь дефектології – предмет, завдання, понятійно-категоріальний апарат.
2. Дислалія. Етіологія та механізм дислалії.
3. Дати характеристику особливостям голосової функції з різних аспектів сили, висоти, тембру, діапазону.
4. Визначення терміну "Ринолалія". Причини, механізми.
5. Етіологія та клініко-фізіологічні аспекти дизартрії.
6. Охарактеризувати прояви та причини тахілалії, комплексний характер впливу з її подолання.
7. Заїкування, його форми, симптоматика.
8. Психофізіологічні механізми порушень при алалії.
9. Рівні організації процесу письма. Охарактеризувати сенсомоторний та психологічний і лінгвістичний рівні.
10. Загальні відомості про правильну та неправильну звуковимову дітей.
11. Класифікація дислалії: функціональна і механічна (органічна). Прості та складні дислалії.
12. Розкрити механізми голосоутворення та значення центрального периферійного відділів мовнорухового аналізатора.
13. Класифікація ринолалії.
14. Клініко - педагогічна характеристика дітей з дизартрією.
15. Особливості полтерну та баттаризму.
16. Зміст психолого-педагогічної діагностики невротичної форми заїкування.
17. Причини, локалізація, механізм порушення моторної та сенсорної алалії.
18. Психофізіологічна характеристика читання в нормі.
19. Вікові закономірності розвитку мовлення дитини в нормі.
20. Класифікація функціональної дислалії з урахуванням природи порушення, актуального для логопедичного впливу – фонематичного чи фонетичного або їх комбінацій.
21. Значення слуху в процесі формування голосу.
22. Відкрита ринолалія. Причини, механізм, симптоматика. Анатомічні порушення в будові артикуляційного відділу, що заважають повній ізоляції ротової порожнини від носової.
23. Психологічні аспекти дизартрії.
24. Порушення всіх сторін мовленнєвої діяльності при полтерні та баттаризмі.
25. Психолого-педагогічна характеристика неврозоподібної форми заїкування.

26. Особливості звукового сприйняття при сенсорній алалії та порушеннях слуху.

27. Міжпівкульна взаємодія та її значення у засвоєнні навичок писемного мовлення.

28. Співставити поняття „порушення мовлення” та „вікова несформованість мовлення”.

29. Комплексна клініко-педагогічна діагностика: збір анамнестичних даних. Оцінка фізичного та неврологічного стану дітей. Будова органів артикуляційного відділу. Вивчення мимічної, артикуляційної та дрібної моторики пальців рук. Вивчення стану звуковимови та фонематичних процесів.

30. Дати характеристику голосу при різних формах порушення: афонія, дисфонія, фонастенія, ринофонія.

IV. Приклад тестового завдання.

Логопедія є:

- педагогічною наукою
- психологічною наукою
- медичною наукою
- технічною наукою

V. Методичне забезпечення

1. Бех І. Д. Інваріанти особистісно-орієнтованого підходу до виховання дитини / І. Д. Бех // Почат. шк. – 2001. – №1. – С. 3 – 7.

2. Логопедія : підручник / М. К. Шеремет, В. В. Тарасун, С. Ю. Конопляста та ін ; за ред. М. К. Шеремет. – 2-ге вид. – К. : Слово, 2010. – 672 с.

3. Марченко І. С. Спеціальна методика початкового навчання української мови (логопедична робота з корекції порушень мовлення у дошкільників) : навч. посіб. для студ. вищ. пед. навч. закл. : спец. “Корекційна освіта” (логопедія) / І. С. Марченко. – К. : Слово, 2010. – 288 с.

4. Миронова С.П. Основи корекційної педагогіки навчальний посібник С.П. Миронова, О.В. Гаврилов, М.П. Матвеева, за заг. ред С.П. Миронової – Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Опенка, 2010 - 264 с.

5. Синьов В.М. Визначення методологічних принципів досліджень в галузі корекційної педагогіки / В.М. Синьов // Наук. часоп. НПУ ім. М. П. Драгоманова. Сер. 19. Корекційна педагогіка та спеціальна психологія : зб. наук. пр. – К., 2008. – Вип. 11. – С. 3–8.

6. Соботович Є.Ф. Концепції стандарту спеціальної освіти дітей дошкільного віку з порушеннями мовленнєвого розвитку / Є.Ф. Соботович // Дефектологія. – 2002. – № 1. – С. 2–7.

7. Шеремет М.К. Проблеми та перспективи спеціальної освіти / М.К. Шеремет // зб. Наук. Праць Кам'янець-Подільського держ. університету. – Вип. VIII . – 2007. – 420 с.

8. Хрестоматія з логопедії: Навчальний посібник / За ред. М.К. Шеремет, І.В. Мартиненко. – К.: КНТ, 2006. – 356 с.
9. Дефектологія: Науково-методичний журнал. — К.: Педагогічна преса, 1995-2006.
10. Дефектолог: Інформаційно-методичний журнал. — К.: Видавничий дім “Шкільний світ”, 2006.

Рекомендована література

Базова

1. Богуш А. М. Дитинство в сучасному освітньому просторі : зб. наук. пр. [адреса досвіду: НВК „Надія”] / А. М. Богуш. – Одеса : ПНУ АПНУ, 2003. – 12 с.
2. Бондар В. Основні напрямки та перспективи розвитку дефектологічної науки в Україні // Дефектологія. – 1999. – №3. – С. 2-6.
3. Ілляшенко Т.Д. Чому їм важко вчитись?: Методичний посібник, присвячений питанням психолого-педагогічної допомоги молодшим школярам із труднощами у навчанні. – К.: Видавництво “Початкова школа”, 2003. – 190 с.
4. Ілляшенко Т.Д., Обухівська А.Г., Романенко О.В., Скрипка Н.С. Корекція психосоціального розвитку дітей з церебральним паралічем у реабілітаційному центрі: Навчально-методичний посібник. – К.: Ранок, 2003. – 190 с.
5. Костюк Г. С. Навчально-виховний процес і психічний розвиток особистості / Г. С. Костюк ; під ред. Л. М. Проколієнко. – К. : Рад. шк., 1989. – 608 с.
6. Логопедія : підручник / М. К. Шеремет, В. В. Тарасун, С. Ю. Конопляста та ін ; за ред. М. К. Шеремет. – 2-ге вид. – К. : Слово, 2010. – 672 с.
7. Матвеева М. П., Миронова С. П. Корекційна робота в системі освіти дітей з вадами розумового розвитку. Навчально-методичний посібник. - Кам'янець-Подільський К-ПДУ, 2005.
8. Миронова С.П. Основи корекційної педагогіки навчальний посібник С.П. Миронова, О.В. Гаврилов, М.П. Матвеева, за заг. ред С.П. Миронової – Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Опенка, 2010 - 264 с.
9. Синьов В.М., Коберник Г.М. Основи дефектології – К.: Вища школа., 1994.
10. Синьов В. М. Українська корекційна педагогіка та психологія на шляху інтеграції у світовий науковий простір //Педагогіка духовності: поступ у третє тисячоліття: Матеріали міжнародної наукової конференції. - К.: НПУ імені М П. Драгоманова 2005 -199 с.
11. Синьов В. М. До побудови загальної теорії корекційної педагогіки; визначення предмету науки //Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія № 19. Корекційна педагогіка та психологія: Зб.наукових праць. - К.: НПУ імені М. П. Драгоманова, 2004. - № 1.

12. Соботович Є. Ф. Нормативні показники та критерії оцінювання мовленнєвого розвитку (у його лексичній ланці) дітей дошкільного віку / Є. Ф. Соботович // Дефектологія. – 2003. – № 2. – С. 2-11.
13. Спеціальна педагогіка: Понятійно-термінологічний словник / За редакцією В.І.Бондаря. – Луганськ: Альма-матер, 2003.
14. Тарасун В. В. Корекційно-превентивне навчання дітей з особливими потребами: сутність, концептуальні підходи, значення // Збірник. Актуальні проблеми навчання та виховання людей з особливими потребами: 36. наукових праць. – К.: Університет "Україна", 2004. - 448 с.
15. Тищенко В. В. Стан сформованості інтелектуального компонента мовленнєвої діяльності у старших дошкільників з олігофренією / В. В. Тищенко // Дефектологія. – 2001. – № 3. – С. 26–29.
16. Основи медико-соціальної реабілітації дітей з органічним ураженням нервової системи : навч.-метод. посіб. / за ред. В. Ю. Мартинюка, С. М. Зінченко. – К. : Інтермед, 2005. – 416 с.
17. Хохліна О. П. Психолого-педагогічні основи корекційної спрямованості трудового навчання учнів з вадами розумового розвитку. - К.: Пед. думка, 2000.
18. Шеремет М. К. Модернізація системи спеціальної освіти в Україні / М. К. Шеремет // Імідж сучасного педагога. – 2007. – № 4 (73). – С. 3–5.

Допоміжна

1. Беляєв О.М. Проблема методів у навчанні мови / О.М. Беляєв // Укр. мова і література в школі. – 1987. – № 3. – С. 28–37.
2. Гаврилова Н.С. Особливості порушення моторного розвитку периферійних органів мовлення у дітей з дислалією, дизартрією і ринолалією/ Гаврилова Н.С. // Теорія і практика сучасної логопедії: Збірник наукових праць: – Вип. 4. – К.: Актуальна освіта. – 2007. – С.112 – 135.
3. Конопляста С.Ю. Концептуальні засади психолого-педагогічної діагностики та корекції психомовленнєвого розвитку дітей з ВНПП / С. Ю. Конопляста // Наук. часоп. НПУ ім. М. П. Драгоманова. Сер. 19. Корекційна педагогіка та спеціальна психологія : зб. наук. пр. – К., 2008. – Вип. 11. – С. 78–83.
4. Логопедія : підручник / М. К. Шеремет, В. В. Тарасун, С. Ю. Конопляста та ін ; за ред. М. К. Шеремет. – 2-ге вид. – К. : Слово, 2010. – 672 с.
5. Манько Н.В. Діагностика та корекція мовленнєвого розвитку дітей раннього віку: Науково-методичний посібник. – К.: КНТ, 2008 – 256 с.
6. Марченко І. С. Спеціальна методика початкового навчання української мови (логопедична робота з корекції порушень мовлення у дошкільників) : навч. посіб. для студ. вищ. пед. навч. закл. : спец. “Корекційна освіта” (логопедія) / І. С. Марченко. – К. : Слово, 2010. – 288 с.
7. Пахомова Н. Особливості лексичної і граматичної компетенції у дітей старшого дошкільного віку з дизартрією / Наталія Пахомова // Імідж сучасного педагога. – Полтава, 2005. – № 8/9. – С. 80–82. – (Спеціальна педагогіка: теорія і практика логопедії).

8. Програми для загальноосвітньої школи для дітей з тяжкими порушеннями мовлення (підготовчий – 1 класи) / М.К. Шеремет, В.В. Тарасун, О.І. Мякушко та ін. – К. : Почат. шк. – 2005. – 224 с.
9. Рібцун Ю. В. Обстеження лексичної сторони імпресивного мовлення молодших дошкільників із ЗНМ / Ю. В. Рібцун // Теорія і практика сучасної логопедії: зб. наук. пр. – К., 2007. – Вип. 4. – С. 95-103.
10. Синьов В. М. Визначення методологічних принципів досліджень в галузі корекційної педагогіки / В. М. Синьов // Наук. часоп. НПУ ім. М.П. Драгоманова. Сер. 19. Корекційна педагогіка та спеціальна психологія : зб. наук. пр. – К., 2008. – Вип. 11. – С. 3–8.
11. Соботович Є. Ф. Концепції стандарту спеціальної освіти дітей дошкільного віку з порушеннями мовленнєвого розвитку / Є. Ф. Соботович // Дефектологія. – 2002. – № 1. – С. 2–7.
12. Спеціальна педагогіка: Понятійно-термінологічний словник / За редакцією академіка В. І. Бондаря. – Луганськ: Альма-матер, 2003. – 436 с.
13. Стадненко Н. М., Матвеева М. П., Обухівська А. Г. Нариси з олігофренопсихології. - Кам'янець-Подільський: Кам'янець - Подільський державний педагогічний університет, інформаційно-видавничий відділ, 2002.
14. Тарасун В. В. Превентивне навчання дошкільників з порушеннями мовленнєвого розвитку: Монографія / Тарасун В. В. – К., 1998. – 255 с.
15. Трофименко Л.І. Теоретичні передумови формування морфологічних знань у школярів із тяжкими порушеннями мовлення Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови: зб. наук.праць. – Вип. 8. / за ред. В. В.Засенка, А. А. Колупаєвої. – К.: ТОВ «Поліграф плюс», 2015. – С. 160-165.
16. Чередніченко Н. В. Початковий курс навчання української мови молодших школярів із тяжкими порушеннями мовлення (ТПМ). Навчально-методичний посібник (курс лекцій). – К.: Видавничий Дім «Слово», 2012. – 208 с.
17. Шеремет М. К. Формування готовності дошкільників із загальним недорозвиненням мовлення до навчання в школі в умовах спеціального дошкільного закладу / Марія Шеремет, Зоряна Гулько // Імідж сучасного педагога. – 2005. – № 8/9. – С. 82–84.
18. Шевцов А. Г. Сучасні проблеми освіти і професійної реабілітації людей з вадами здоров'я. - К.: Соцінформ, 2004.